

Etapy rozwoju mowy dziecka

Rozwój mowy małego dziecka odbywa się etapami. W rozwoju mowy dziecka wyodrębnia się cztery okresy:

- **okres melodii** (od urodzenia do 1 roku życia dziecka),
- **okres wyrazu** (między 1 a 2 rokiem życia dziecka),
- **okres zdania** (między 2 a 3 rokiem życia dziecka),
- **okres swoistej** mowy dziecięcej (przypada na wiek od 3 do 7 lat).

U prawidłowo rozwijającego się dziecka w poszczególnych okresach można zaobserwować charakterystyczne zachowania opisane poniżej:

Okres melodii

W początkach tego okresu charakterystyczne jest tzw. głużenie albo gruchanie (między 2 a 3 miesiącem życia), czyli wydawanie różnego rodzaju dźwięków, które brzmią jak gli, tli, kli, gla, bli, poprzez które dziecko ćwiczy narządy artykulacyjne. W głużeniu wyróżnia się samogłoski, spółgłoski, grupy samogłoskowe i spółgłoskowe. **Głużą wszystkie dzieci, także głuche.**

Gaworzenie, czyli zamierzone powtarzanie dźwięków, występuje w drugiej połowie pierwszego roku życia. Dziecko naśladuje, powtarza dźwięki, które wydawało przypadkowo oraz dźwięki, które zasłyszało z otoczenia. Gaworzenie jest także treningiem słuchu. **Gaworzą tylko dzieci słyszące.**

Z końcem pierwszego roku życia dziecko dużo już rozumie, spełnia proste polecenia. Pojawiają się pierwsze wyrazy: mama, tata, baba, lala. W słowniku dziecka możemy już zaobserwować samogłoski: a, o, u, e, y, i oraz spółgłoski m, mi, p, pi, b, bi, t, d.

Rozwój mowy w okresie melodii postępuje równoległe z rozwojem fizycznym: fazie głużenia odpowiada umiejętność unoszenia głowy; gaworzeniu – umiejętność siadania; pierwszym wyrazom – pozycja pionowa, wstawanie.

Okres wyrazu

Rozkwit okresu wyrazu przypada na mniej więcej 15. miesiąc życia dziecka. Jest on ściśle związany z pojawiającą się umiejętnością chodzenia oraz intensywnym rozwojem umysłowym dziecka. Liczba wypowiedzianych słów wzrasta gwałtownie, dziecko wypowiada około 300 słów, a rozumie znacznie więcej. W 18. miesiącu życia dziecko zaczyna używać równoważników zdań. W słowniku dziecka pojawiają się samogłoski, takie jak: a, u, i, e oraz spółgłoski: p, b, m, t, d, n, ś, ć, czasem ź, dź. Pojawiają się też onomatopeje, np. mu, hau-hau, bach itp. Dziecko początkowo upraszcza budowę słów, wymawiając pierwszą sylabę lub końcówkę wyrazu, np. miś-mi, daj-da, jeszcze-esce.

Okres zdania

W drugim roku życia dziecko powinno wypowiedzieć poprawnie proste zdanie. Pierwsze zdania są twierdzące, a następnie pojawiają się zdania pytające i rozkazujące. Około 30. miesiąca życia dziecko powinno już prawidłowo używać zaimka „ja”. W 3. roku życia powinno wymawiać od 1000 do 1500 słów i wykazywać znajomość prawie wszystkich części mowy.

W wieku trzech lat dziecko powinno wypowiadać zdania dłuższe, złożone z 4 - 5 słów. W tym okresie dziecko powinno również wypowiadać prawidłowo następujące spółgłoski: p, b, m, f, w, k, g, h, t, d, n, l oraz samogłoski ustne: a, o, u, e, y, i, a, czasem nosowe: ą, ę. Pod koniec tego okresu pojawiają się głoski: s, z, c, dz, które wcześniej były zastępowane przez dziecko głoskami: ś, ź, ć, dź. **Na tym etapie mowa dziecka jest zrozumiała nie tylko dla najbliższych, ale także dla otoczenia.**

Okres swoistej mowy dziecięcej

W dalszym ciągu wzbogacany jest zasób słownictwa, rozwijana umiejętność budowania zdań złożonych, następuje dalszy rozwój artykulacyjny. Tak więc w wieku 3 lat dziecko powinno porozumiewać się prostymi zdaniami, wymawiać wszystkie samogłoski i spółgłoski: p, pi, b, bi, m, mi, n, ni, f, fi, w, wi, t, d, n, l, li, ś, ź, dź, j, k, ki, g, gi, ch.

Czteroletnie dziecko powinno wymawiać głoski s, z, c, dz; powinno umieć opowiedzieć zdarzenie czy bajkę. Natomiast w wieku 5 - 6 lat dziecko powinno wymawiać głoski sz, ż, cz, dż, r. Wymowa dziecka 6 letniego powinna być już poprawna pod względem artykulacyjnym. Dziecko 7 letnie powinno prawidłowo mówić pod względem gramatycznym i składniowym, mieć utrwaloną poprawną wymowę wszystkich głosek.

Należy pamiętać, że każde dziecko rozwija się we własnym, indywidualnym tempie i niewielkie opóźnienia rozwoju mowy nie powinny być powodem do niepokoju. Opóźnienia w pojawianiu się poszczególnych stadiów rozwoju mowy nie powinny jednak przekraczać 6 miesięcy. Jeżeli któryś z etapów rozwoju mowy opóźnia o więcej niż 6 miesięcy, się skonsultuj się z logopedą.